

Szerkesztőségi iroda

Sepsi-Szentgyörgyön
Csiki-utca, Matheovics-féle
ház, hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:

BERNSTEIN MÁRK

könyvnyomdája
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.
A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
ként kétszer: —
csütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos peti-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 10 kr.
Nyitlár sora 15 kr.

Sepsi-Szentgyörgy, október 14.

Az Ázsiából érkező hírek az angolok győzelmeit az afgán felkelők ellen oly formán állítják fel, mintha az angolok az által, ha Kabult elfoglalják, sokat nyernének. Ezen feltevés tökéletesen téves, mert Kabul elfoglalása az angolokra nézve nem hogy nem előny, hanem akadály az afgánok végképeni legyőzésére. Ha Afganisztánt úgy lehetne tekinteni, mint a legtöbb európai államot, melyekben tulnyomólag a centralizáció rendszere van behozva, akkor az angolok Kabul elfoglalása által csakugyan nyertek volna, de így mindaddig, míg az angolok nagyobb hadsereggel nem bírnak működni, az afgán háborúnak még koránt sincs vége, sőt annyi bizonyos, hogy a guerilla háború csak most fog igazán kezdődni.

A „Köln. Ztg.” Goresakoff és Bismarck törtélt berlini találkozásáról azt írja, hogy ezen találkozást Goresakoff szorgalmazta volna, de Bismarck akkor, midőn Goresakoff ezt tette, azt válaszolta, hogy akkorára, mikor Goresakoff Berlinbe jöved, alig leend már ott. Goresakoff már a német határon észrevehető hogy most ott reá nézve egészen más hangulat uralkodik, mint hajdan. Régi időben mindig legnagyobb figyelmet és előzenyiséget tanúsítottak iránta, az ebédék már készen várták; — most mindez elmaradt, és midőn Berlinen átutazott volt, csakugyan nem találta Bismarckot ott, és így elmult minden kedve Bismarcknak még egyszer bejelenteni magát. Egyébiránt a „Köln. Ztg.”-nak sem lehet feltétlenül hinni, mert ép oly hitelt érdemlő források azon hirt terjesztik, hogy a felszólítás Vilmos császár parancsolata következtében nem Goresakoff, hanem Bismarck részéről jött volna.

Mely napon fog megtartatni a menyekző XII. Alfonz spanyol király és Mária Krisztina közt, még nem tudhatni. Az előleges értekezések a házassági szertartásokra nézve Ferenc József ő felsége távolléte és Bismarck herczeg bécsi útja miatt halasztattak el s még ha a rendkívüli spanyol követ Baylen is oda érkezik, akkor is néhány napig el fog húzódni a főhercegnő elutazása, — úgy, hogy legjobb esetben sem számíthatni arra

előbb, mint december elejére. A jövődöbeli spanyol királynő azonfelül még Párisban és Pardoban is fog néhány napig időzni, — a mielőtt Madridba megy.

Az angol újságok majdnem egyhangulag kifejezik csodálkozásukat és megütözésüket azon, hogy Gambetta az általános amnesztia mellett nyilatkozik, legalább azt sejteti az általa inspirált „Republique française”. Azt hányták neki szemére, hogy most egyszerre megváltoztatta nézeteit. Ezen szemrehányás igen igazságtalan. — Gambetta mindig az általános amnesztia mellett nyilatkozott, valamint Blanqui választása érvényesége mellett is.

A bonapartista lapok a jelen kormányt külpolitikája miatt erősen megtámadják és kivált azt hányják szemére, hogy megengedte a berlini kongresszuson a párisi kongresszus határozatait semmisíteni és az által közvetve Franciaország is oká Törökország megcsontításának.

Jeromos herczeg, mint állítják, fel fog nonsokára lépni mint trónkövetelő, habár ez által kiteszi magát annak, hogy Franciaországból kiutasítsák. Ő ott egy demokratikus császárságot szándékozik felállítani.

A felvidékről a „Független Hirl.” azt a megrendítő hirt közli, hogy az inség, melytől tartani annyi okunk volt, már pusztítólag lép föl s a Gácsországgal határos megyékben az éhhalál több esetét konstataják már. A legsürgősebben hívjuk föl — írja a nevezett lap — a kormány figyelmét, mint amely ügylátszik ez idő szerint még csak a vetőmag szükségletéről véli a gondoskodást indokoltnak, holott sokszoros veszély van minden pillanyatni késedelemben az inség, a valószínű éhség iszonyu eshetőségeivel szemben.

A phylloxera behozatalának megakadályozása céljából a pénzügyminiszter ur valamenyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz és vámhivatalokhoz a következő körrendeletet intézte: A phylloxera nevű szőlőpusztító rovar utjabban Felső-Olaszországban is mutatkozván, tekintettel azon körülményre, hogy e rovar behurcolása nemcsak gyökeres és sima szőlővesszők, hanem a szőlőtőke egyéb részei és a levelek által is eszközölhető, a rovar behurcolásának lehetőleg akadályozása céljából.

Felidézi előtte ifjuságuk emlékeit s rábeszéli, hogy hagyja el faluját, utazzon vele egy-két évet, hogy fölrázza szellemét korhatagságából. Dupuis, kibén a régi Ádám újrakel, már málháját készíti. Az alatt Rouvière, az utazón esik meg a Pálfordulás. Dupuis nejjével folytatott párbeszédre megnyitja szemét a valódi boldogság iránt. Észreveszi, hogy mennyi szeretet, mennyi önfeláldozás lakik egy ily „falusi” nő lelkében. S nem csak a rossz példa ragadós; a morális színműrök megtanítanak rá, hogy a jó is az. A nemes, önfeláldozó nő nem ellenzi, hogy hatvan éves férje utazások által magasabb műveltséget szerezzen. Ez meglepi Rouvière; ő ellenvetésre várt. Csak néhány könyvet ejt a nő, s e néhány könyv élen él, hogy az aglegény száraz szívét újra élővé tegye. Erzi, hogy Dupuis a boldog, ő meg a modern Áhasver, ki bejárta a világot s nem találta meg azt, mit barátja Dupuis öreg macskája s Babette szolgálója mellett már ötven éve élvezett. Ő is kész most már piquetirozni, elfecsegni télen a tűz mellett s megenni a cotellet, ha nem is párisi szakács készíti. — Az öreg Dupuis könnyű maradásra bírnia, Mr. Prudhomme úgy sem a legjobb szívvel távozott volna. Rouvière csak el kell méltatnia, hogyan fektűt halálos beteg egy utszéli korszakban, egyedül, elhagyatva, ápolás nélkül, szívtelen idegenek által környezve: Dupuis neje nyakába borul, hogy soha el ne hagyja őt, még gondolatban sem. Az egész személyzet megindul a szomorú elbeszélés fölött. Rouvière könyezik, Dupuis könyezik, neje és Babette a szolgáló is könyezik: csak a házi macska hányja vidáman karikára farkát. Az ő győzedelmeslével végződik a darab.

A második darab Pailleron „Szikra” című vigjátéka volt. E művecske kelté a legtöbb érdeket. Kicsiny keretben sokat ad; eleven dialogia, a tárgy szellemes feldolgozása egyaránt biztosítja

jából, 1875. évi január 3-án 60233/74. sz. a kelt rendelet kapcsán, a földmívelés-, ipar, és kereskedelemügyi m. kir. miniszteriummal egyetértőleg gyökeres és sima szőlővesszőnek, rőzsének, leveleknek, száraz vagy friss állapotban legyeknek azok, bár csak csomagolásra is alkalmazva, úgy a szőlőtőke bármely egyéb részének, — a szőlőtők kivételével — külföldről való behozatala továbbbi rendeletig legszigorubbán tiltatik.

A reichsráth pártjai most alakulnak. A régi alkotmányhívek valószínűleg csak clubot fognak alakítani. A liberális club megalakult és 84 tagból áll. Október 11-én délelőtti értekezletet tartottak a németek és a federalista pártok vezérei a képviselőházban, hogy megállapodjanak az elnököket és a fölírti bizottságban. Az értekezlet eredményét nem tudjuk, de azt hiszszük, hogy Coronini lesz a ház elnöke.

A reichsráth megalakulása után indítványt fog előterjeszteni Herbst, hogy bizottságot válasszon a ház az ő felsége elé terjesztendő fölírt tárgyalására, és hogy ez indítványt sürgősen tárgyalja a ház.

Megemlítjük még azt a hirt is, hogy a fölírti vita után rögtön kiegészítik a cabinetet.

Poroszországban véget érték a parlamenti választások, még pedig az eddig oly hatalmas nemzeti szabadelvű párt teljes tönkretűtásával. Erősen gyarapodtak a konzervatív és a haladó párti elemek, ép úgy, mint a német birodalmi gyűlésen s Bismarck egyik sugalmazott lapja, a „Prov. Corr.” már üdvözlő is a választások ilyen eredményét, melyben a nemzet akarátát látja kifejezve. Tehát német birodalomszerte a liberális elemek, melyek Bismarcknak annyi kellemetlenséget okoztak s tervei elébe annyi akadályt gördítettek, most már teljesen le vannak szorulva a szereplés teréről. Bismarck pedig hatalmasabb, mint valaha. Nem is lehetett kétes kimenetele a harcznak, melyet a nemzeti szabadelvűek Bismarck ellen folytattak, ők buktak. Bismarck győzött itt is!

Goresakoff herczeg, — írják a „P. K.”-nak Berlinből, — tudja s bizonyos lehet róla, hogy Bismarck hgnél a legbarátságos fogadtatással találkozott, ha kancellárunk itt időzése alatt látogatta meg Berlint. Goresakoff hazatérőben Pétervárra mindenesetre Berlinen megy át, s ha Bismarck még akkor itt lesz, kétségkívül megtörténik a találkozás, melytől az európai sajtó egy része csodadolgokat látszik várni. A német politika minden offenzív törekvéstől merőben távol áll, s így

TÁRKA.

Három szindarab.

— Nemzeti színház —

Budapest 1879. okt. 10.

Tegnap három kisebb francia darabot adtak először színpadunkon. Az előadást Feuillett, a falusi című színműve nyitotta meg. Ujdonságunk egy kissé régi; francia olvasókönyvekben serdült leánykák számára nem egyszer találhatni mutatványt a darabból. Úgyes tollal írt, bizonyos édes-kés hangulattal gerjesztő művéske. Themája nagyon népszerű, morális és könnyen érthető, akár egy érzékeny styrienne dallama; olyanféle, hogy akár Kotzebue is megirigyelhette Feuillettől. — Egy öreg házaspárhoz betoppán a férj ifjúkori barátja, aglegény és világfi, ki Chinában fecskeszketek evett, Smyrnában a szép nőket tanulmányozta, s most öreg napjaira hazajött „Európába”, hogy itt sétálgasson Lissabontól Pétervárig. Most látogatáson van Dupuis barátjánál egy elvonult faluscskában. Az öreg Dupuis ötven év óta nem volt Párisban, s ez idő alatt férjhez adta leányát, nyugodtan piquetirozott, elbeszélgetett a plébánosnal. A világlátott mosolygó öreg barátján s kinevett nejét, ki a cotelletet a régi jó szokás szerinti morzsával hinti be, naponként vecsernyékre jár stb. A kritikus vendég száraz aglegény ironiájával szemle alá veszi a butorzatot is, — a régies szekrények, festett poharak, kivált cocus-diók, a pedans rend, a régies börszékék mind oly nevetésgés színt öltenek tekintete előtt, a szobába sompolygó házi macska pedig egyenesen kiálhatatlanná válik. E környezetet szereti most Dupuis. Mily más ember volt ő csak néhány ötven év előtt! —

sikerét. A „szikra” a szerelem szikrája, mely ott sziporkázik a darabon át s csak a végén csap ki egész váratlan helyen. Raoul, a Saint-Cyri iskola volt növendéke, az elméleti stratégiát átvirszí az élet gyakorlatába s veszélyessé válik a nők körül. Most nagynőjénél, egy tábornok fővezényél tartózkodik, ki maga is még fiatal, bájos, de a megtestesült „hideg ész”. Így gondolja legalább Raoul, ki már egy ízben szerelemet vallott neki, de sikertelenül. Most Raoul Toinette, az övezgy keresztleánya körül forgolódik, az ügyes strateg azonban nem szerencsés. Toinon sokat nevet, tréfás hasonlatokkal üti el érdemes szavait; költeményeit nem érti. Nincs benne még „szikra”. Ezt akarja benne felkelteni Raoul. Egyenes vallomással célt nem ért. A szép övezgyet hívja fel segédül. Az övezgyre nézve veszélyes szerep. Titkon, alig sejtve vonalmat érez a könnyelmű Raoul iránt, s most ő segítse elő házasságát Toinonnal? Izgatott állapota elárulja, hogy a szikra keblében van. Kitérését a vigjáték ügyesen motiválja. Toinont Raoul a féltékenység révén akarja szerelemre bírni. Mig a leány hallgat, az övezgy és Raoul régi szerelméről, annak felbomlásáról beszélnek, — először játszva, Toinon számára, majd a párbeszéd hevétől elragadtatva, egymást komolyan vádolják viszonyuk felbomlása felől. Ekkor vet szikrá a kettő szerelmre; egymás iránti vonalmuk győz a félreértések fölött; férj és feleség lesznek. — Toinon pedig, kibén nincs „szikra”, könnyen vigasztalódik. Nőül megy Mr. Gilethez, ki őt ép úgy tenyérén fogja hordani, mint jegyzői irodája ügyeit szívében. — A darab előadása minden részletében kitűnő volt.

A harmadik darab „A kaczagó nők” bir legcsekélyebb értékkel. Csak az utols jelenet mulattató, hol a kelepcebébe került férj komikus zavarára bir némi hatással. E.

e politika vezetőjére nézve nem forog fenn ok, a miért kikerüljön oly barátságos közlekedéseket, melyek külföldi államférfiak részéről a jó viszony fenntartása érdekében kívánatosnak tekintetnek.

Bismarck hg. ily közlekedés elől az egészségi állapota által megvont határok közt akkor sem térne ki, ha az személyes hajlamaival nem egyeznek meg; még kevésbé teszi azt, midőn személyes kívánságjaival is egybehangzik.

A nihilistákra még mindig tart a hajsz Oroszországban, Szt.-Péter várót nem sokára huszonhárom nihilista ügyét fogják tárgyalni, kik között van a sokat emlegetett dr. Weimar és Michailovszki, ki Mezencefi meggyilkolásában részt vett. Ugyanezt jelenti a Daily News levelezője is, ki hozzá teszi, hogy Mariska is a vádlottak közt van. ki a csendőrség főnöke ellen akart menynyelvet követelni és Bogdanowski hadnagy, ki a Szolofeff perben mint tanu szerepelt. Van közt ezenkívül két nő, kik fegyveres ellenállással vannak vádolva, melyet a rendőrök ellen kifejtettek.

Muszka-török szövetség. „Ausztia-Magyarország és Anglia mindent elkövetnek”, írja Goreszkoff herceg közlönye a „St. Petersburgskaja Wjedomosti” f. hó 16-diki számában, „hogy Törökországot egy Ausztriával kötendő aláírásra bírják”. De ezen igyekezet egész hasztalan. Konstantinápolyban most egy hatalmas párt létezik, mely Muszkaországgal kíván szövetségni. Ezen párt élén áll Mahmud Nedim, ugyanazon férfi, ki 1870-ban, akkor, midőn Konstantinápolyban a Muszkaország elleni párt túlnyomósággal birt, száműzetett, de most ismét kegyelmet nyert, és egy napról a másikra várja újra kinevezését a nagyvezírségre. Ez nem sokára meg is fog történni és akkor a muszka-török szövetség megerősítése is be fog következni. De ezen szövetség másképp nem is képzelhető, mint az orosz uralomnak a Balkán félsziget feletti tökéletes megalapításával. Törökországnak Muszkaországot ezen hatalom elérésére és a délszav fejedelemség feletti protektorátus elnyerésére nézve leghatályosabban kell támogatnia. Ekkor Ausztriának a Balkán körül többé semmi keresete. Ezek lesznek a török-muszka szövetség főpontjai és ezen szövetség sokkal valószínűbb, mint az osztrák-török. Konstantinápolyi hírek ezen szövetségről hasonló értelemben szólnak.

A franciaországi royalistákat mérsékletre, nyugalomra inti „a király”. A múlt hó 29-én Chambord gróf nevenapján nagy tüntetéseket rendeztek Franciaországban a legitimisták és itt-ott kihágásokra is ragadták őket hevék. E lelkesedést kétség nélkül még akkor indították meg, mikor a bonapartista párt feloszlásából, a republicanus kormány zavarából, melyeket az iskolai törvények és az amnestia idézhettek volna elő, több hasznát reméltek maguk részére a royalisták. Ez ábrándkép eloszlott; a bonapartista nem akarnak végképen megbomlani, a köztársaság pedig nagyon is szilárd lábon áll. Egészen természetes tehát, hogy Chambord gróf takarodót fuvat hűveinek. A királyi parancsot Viefville gróf küldötte Carbonel d'Hierville marpuisnak a legitimista párt szervezőjének, a mely így szól a többi közt: „Terhes áldozatot mérnek az ön hűségére és ragaszkodására. Chambord gróf ur azt kívánja öntől, hogy fűggesse föl a pártszervezést, míg ő nem fog jelt adni a royalistáknak a cselekvésre”.

A royalisták miatt e szerint nyugodt lehet a köztársaság. Most azonban ugyátszik, hogy Napoleon Jeromos herceg kap kedvet az akcióra. Az egyik bonapartista újság ugyanis nagy szóval hirdeti, hogy a herceg Fery törvényjavaslata ellen nyilatkozott több képviselő jelenlétében. Az akcióra azonban több kell a kedvénél.

Román lapokból. A bukaresti „Romanul” Bratiano lapja f. hó 8-ánként számában meg, de férfias és erőteljes hangon felhívja utoljára az ellenzék férfait, hogy lássák be valahára, miszerint nem most van ideje harcot vívni a kormányval, mikor Románia Európával szemközt áll, mert furcsa színben tünteti elő azoknak hazafiaságát, a kik folytonosan licitálnak a hazafiságnak szent érzelmeivel, de a midőn tette kerül a dolog, midőn „Hanniba” a kapuk előtt áll, „nem azt vitatják, hogy miképpen kell megmenteni a hazát, hanem azt, hogy ki legyen ur a háznál. Az ellenzék egy oly kisebbséget képez, a melynek kilátásai sem lehetnek arra nézve, hogy kormányt alkotasson, de míg egy oly kisebbséget képez, a mely kormányra képtelen, képes a nagy többségnek munkáját megfűsítani. Figyelemzetté őket, hogy ha egy mákszemnyi hazafiaság van, akkor meg ne akasszák az ország működését, mert ha ezt teszik, nem maradhat egyéb hátra, mint feloszlatni az alkotmányozó gyűlést, akkor azután a nemzet fog azoknak eljárása felett határozni, a kik ily játékokat űznek az ország jövőjével.

Az ügyvédek helyzete.

A következő érdekes cikket az „Ellenőr”-ből vesszük át:

Napoként megújuló panaszokat hallani az ügyvédek helyzete fölött. S a helyzet szó alatt itt anyagi és társadalmi helyzetet értünk.

Aki ismeri a viszonyokat, nem tagadhatja, hogy a panaszok nagyrésze igaz. Tény az, hogy az ügyvédek anyagi állapota, a pár év előtti állapotokhoz képest is, rosszabbra fordult. S mindenki el fogja ismerni, hogy az ügyvédség társadalmi állása is megváltozott.

A mindig sürűben fellépő kóros jelenségek arról kezdik meggyőzni a gondolkodókat, hogy hogy az ügyvédek jelenlegi helyzete valóságos társadalmi calamitást képez.

Nem így volt az hajdan Magyarországon. Az ügyvédség nemcsak keresetmódott, hanem köztisztességben részesülő hivatást képezett Magyarországon. Az ügyvédek és táblabírák nemcsak az ország igazságszolgáltatását, hanem közeletét is kormányozták. Az absolutismus azonban örökre megdöntötte a táblabírásgot s vele a régi magyar ügyvédséget is, mely amannak kiegészítő részét képezte.

A kik ismerték a régi állapotokat, nem csodálják, ha a temporis acti laudatoraivá lesnek; jól lehet a mai, lényegesen megváltozott viszonyok közt senki sem kívánhatná vissza a meghaladott állapothoz.

Az ügyvédek panaszainak — mondjuk — nagyrészevel egyetértünk; de nem fogadhatjuk el azon vádakat, melyeket a szomorú állapotokra hivatkozva, sokan emelnek. Elhisszük, hogy a bagatell-törvény és a váltóeljárás nem csekély mérvben megcsappantotta az ügyvédek egy részének, különösen a bagatell-törvény a járásbírósg mellett működő ügyvédeknek jövedelmi forrását. E törvényes rendszabályok azonban, eltekintve attól, hogy szükségesegek voltak, nem idézhették fel egész mérvben a bajt.

A kóros állapot gyökerei sokkal mélyebben vannak. A baj első és fő forrása az ügyvédek töménytelen számában van. A hatvanas évektől fogva egész az ügyvédi rendtartás életleptétsége annyi ügyvéddel árasztották el az ügyvédvizsgáló bizottságok az országot, hogy habár két évtizeden át nem osztánának ki új oklevelet, számuk mégis feles lenne. Az ügyvédi rendtartás hatályba lépte óta a qualificatióra vonatkozó igények magassabbak lévén, apadt ugyan az ügyvédi pályára lépők száma; de az elrettentő rendszabályok dacára még most is több ifjú nyer oklevelet, mint mennyi a támadó hezagok betöltésére szükséges volna. Sőt el lehet mondani, hogy a jelenlegi rendkívül súlyos viszonyok közt is majd ugyanannyi fiatal ember lép a jogi pályára, mint akkor, midőn e pálya még gyors és biztos sikerrel kecsegtetett.

Ez mutatja, hogy a bajt repressív és korlátozó rendszabályokkal alig lehet orvosolni; ez mutatja, hogy a baj társadalmi. Ifjúságunk, a régi hagyományos csapáson, tömegesen tudul meg most is a jogi pályára. Az ípartól, kereskedelemtől, katonai és több más gyakorlati pályától elvonott tehetségek végzetesen szűföldnek össze. Themis templomának előcsarnokában. Így történik aztán, hogy az ügyvédek száma aránytalanul nagy marad, s egy sereg önmagával meghasonlott existencia és szárnyszerű ambíció vergődik a poros irodákban, vagy tengődik kereset nélkül, rádóval mindenkit, csak önmagát nem, hogy oly pályára lépést, mely nem képes eltartani emberét.

Az ügyvédi miseria tehát főleg társadalmi okra vezethető vissza. Ide vezethető vissza az ügyvédi állás társadalmi hanyatlása is. Az ügyvédek elszaporodása szükségképp maga után vonta azt, hogy a prókatorok egy, jellemben gyengébb része, kevésbé tisztességes eszközöket is felhasználjon önfentartására. Másrészt pedig a közmorál általános meghanyatlása, a corruptio, a rohamos meg gazdagodási, vagy tulságos költsékezési hajlam az ügyvédi kart sem hagyta érintetlenül. Ez okozta, hogy a közbizalom elfordult az ügyvédek egy részétől, sőt — a társadalom egyesek vétkéért helyesen vagy helytelenül, a többit is felelőssé tevén — az egész ügyvédi kar tekintélye alább szállott a régi, magasztalt állapotokhoz képest.

Örömmel constatahatjuk, hogy az ügyvédi kar kebelében erős mozgalom indult meg a kóros állapotok megszüntetése céljából. A fejlődő testületi szellem felemeli azokat is, kik önmagukra hagyatva tán elesnének.

Törvénykezési viszonyainknak küszöbön álló átalakulása pedig határozottan segédkezet fog nyújtani az ügyvédeknek társadalmi állásuk javítására.

A hol nincs szóbeliség, ott az ügyvédség csak kereseti ág, nagy részben üzlet. Csak ott emelkedhet valóban hivatásnak magaslata az ügyvédi kar, hol szóbeliség mellett az ügyvéd meg gazdagodhatik, de sokkal kevésbé tűnhet ki, ambíciója számára sokkal kisebb tér kínálkozik. A szóbeliség az ügyvédi kar előkészítő iskolája a közpályára. Az írásbeliség mellett is lehet valaki híres ügyvéd. De évtizedek kellenek az emelkedésre. A szóbeliség terén kivívott siker hasonlít a színpadon szerzett sikerhez. Egy 24 óra alatt országos hírélelebratásá válhat, kit tegnap még senki sem ismert. Így vált híres emberré Gambetta

A szóbeliség iskolájából kerültek ki a leghiresebb szónokok, parlamenti vezérek és tudósok.

Ki képzelhet egy Cicerót forum nélkül?

A szóbeliség pályája nem sokára megnyílik a magyar ügyvédek előtt is. A szóbeliséget és közvetlenséget első sorban a büntető igazságszolgáltatásban hozzuk be. A végtárgyaláson eddig is volt szerepük ügyvédeknek, de a felső bíróságoknál az információt kívüli mi egyéb teendővel sem bírtak. S a mi a fő, az eddigi bünvádi eljárás mellett a közérdeklődésnek csak igen csekély mérvben fordult a törvényszéki termek felé. Tessék ellenben megnézni, mily érdekek viseltek a közönség az esküdtszéki tárgyalások iránt. Ugyanily érdeklődéssel fog viseltetni a bünygyi tárgyalások iránt is, mihiely a közszellem által óhajtott reformok életbe fognak lépni.

A bünygyi szóbeliség és közvetlenség után nem késhetik ugyan e reform a polgári igazságszolgáltatás terén. A szóbeliséget és közvetlenséget, miután megismerkedett gyakorlati hasznáival, oly hatalmasan fogja követelni a közvélemény, hogy e követelés nem lesz hosszú időn át melőzhető.

S ekkor ügyvédek előtt le fognak hullani egytől-egyik a törvényszéki termek soromói. A képesség, a tudomány, a szó hatalma nyilvános elismerést szerezhetnek. Nem mondjuk, hogy a szóbeliség és közvetlenség mellett az ügyvédek abnormis száma is jó megjelölést nyer. Ellenkezőleg. A nyilvános verseny sokakat, a selejtebb elemeket, teljesen le fogja szorítani. De annál jobban fog emelkedni és érvényre jutni a valódi érdem. S azt hisszük, ez van érdekében nemcsak a társadalomnak, az országnak, hanem magának az ügyvédi karnek is.

Szláv lapok szemléje.

Az „Obzor” folytatja a már megkezdett cikksorozatát a horvátországi pártok fejlődéséről és Starcevicről azt írja, hogy a horvát ifjúság őt szent János gyánant tiszteli, ámbár elismeri Starcevic abeli érdemét, hogy a csüggedő horvát kedélyeket felbuzdította, — de ugyanó nyilatkozott még, mily eszközökkel lehetne célt érni. Szerinte Ausztia minden rosznak elve; Ausztia teremtette a szlavo szerbeket, szloveneket, déli szlávokat, karalókat, kik arra törekednek, hogy a horvát nép egységét feloldarabolják. — A cikkirő azt jósolja, hogy ily politikai elvek birtokában a Starcevic-pártnak semmi jövője sem lehet.

Ugyanezen lap egy zágrábi levelében „a magyar országos bizottság” cím alatt ezeket írja: A nevezett bizottság a vasárnapi ülésben végleg hitelesíté munkálatát s elhatározza, hogy e munkálatot a horvát nunciura magyar nunciurm képen megküldi a horvát bizottságnak. Együttal felkéri a horvát bizottságot, hogy a többi tárgyalások szóbelileg folytatassanak a közös ülésben. — Reményli, hogy a horvát bizottság még egyszer írásbelileg fog válaszolni és alapos bizonyítékaival megdönti a magyar bizottság álláspontját és világosan és őszintén fogja formulálni a horvát követeléseket, hogy semmi kétség ne támadhasson, — azon követeléseket, melyek mellett mi rendíthetetlenül állunk, még ha az alkudozókat minden eredmény nélkül is meg kellene szakítani. A diplomataizálás a nem egyenlő erő ellenében nem használ; a magyarok a horvátok részéről örökös engedésekhez vannak szokva s most is e véleményben, hogy a mieink engedni fognak, nem akarják érvényesíteni a megdönthetetlen bizonyítékokat. Bizva erősebb voltukban, a legigazságosb követeléseket sem akarják meghallgatni. Be kell hát nekik bizonyítani, hogy a napfény-világosságu igazságos ügyben a nemzet nem tud engedni.

Az összes cseh lapok a reichsrath megnyitására szólnak s ha nem is kecsegtetik magukat nagy reményekkel, hogy mindent elérnek, a mit célul kitűztek, mégis vigasztalást találnak abban, hogy a cseh s a morva képviselők egyesültek.

A „Narodne Listy” szerint 59 cseh képviselő van a reichsrathban, körülbelül ennyi lengyel is van. — A cseh lapok nem titkolják, hogy még erős küzdelemük lesz az alkotmányhú párttal; egyhangulag ismétlik, hogy nem a mások elnyomását, hanem csak saját joguk érvényességét akarják kivívni. Az eddigi erőszakos germanizálás ellen küzdve kijelentik, hogy minden nemzetet békében akarnak maradni.

A „Gazeta Narodova” a livadiai értekezleteket úgy tekinti, mintha Oroszország egy új keleti háborút akarna kezdeni. „A czár Livadiában minden panszláv agitátor maga körül gyűjtött; az oroszok kívül ott van Protics szerb tábornok és Parencov bolgar hadügyminiszter. Mint látszik, Oroszország ha teljesítő is a berlini szerződés határozatait, de teljes érvényesítésüket meg akarja akadályozni”.

A „Narodne Novine” a vizi utak teréről” szöve, támogatja azon indítványt, mely javaslatba hozta a Vukovártól Samacig és Rugovicitől Zágrábig építendő csatornát. Türr tábornok erre vonatkozó tervét helyeselve, Bründi és Payer állításait hozza fel e terv mellett saját nézeteinek támogatására. Ha ez életbe lépne, állítása szerint Zágráb uralkodó állást foglalna el a Bánáttal szem-

ben, mivel az út Zágráb 53 mérfölddel volna rövidebb.

A „Novoje Vremja“ hivatkozva a „P. Lloyd“ cikkére, — kimondja, hogy a németekben igen rossz vért szült az a körülmény, hogy egy francia-német háború esetén Ausztria-Magyarország semleges állást foglalná el.

Az orosz lapok az angol-afgán kérdést Oroszország beavatkozása nélkül nem tartják megoldhatónak s javaslatba hozzák az osztozkodást és pedig a Hindukuson inneni részt az oroszok foglalnák el, a túlit az angolok, Herat jutna Perzsiának. Az Amu Darja torkolatát, hogy az angolok megszállják, az orosz lapok minden áron ellenzik.

Román lapokból.

A párisi „La France“ panaszkodva említi hogy a románok, a kik ezelőtt Párisba, Montpelierbe és Strassburgba küldték gyermekeiket iskolákba, a honnan azután mint francziák tértek vissza hazájokba, most már többé nem ottan, hanem Ausztriában tanítatják fiaikat. Panaszkodva említi azt, a mi azt jelenti, hogy Romániában megszünt a francziakérti rokonszenv.

A párisi lapnak azon szemrehányásaira a bukaresti „Telegraph“ (kormánypárti lap) ezeket írja:

„Nem tudjuk, hogy mely pontig hitelesek a lap bukaresti levelezőjének állításai, azonban az kétségtelen, hogy a románok Ausztriára irányozák figyelmüket, annál is inkább, miután az állam a legutóbbi időben annál jóakaróbb barátunknak mutatta magát, mennél idegenebbnek, hogy ne mondjuk ellenséges indulatbúnak látszott Francziország lenni irányunkban.

Mi reánk vonatkozó egyetlen egy kérdés se volt az orosz-török háború befejeztével, a melyben Ausztria minket ne támogatott volna. A függetlenségi, az arab tábiai és a zsidó kérdés épen most vannak napi rendben és mindezek elég világosan tüntetik elő Ausztriának irányunkban való jóakaró barátságát. Mig ellenben Francziország részéről e kérdésekben egyetlen egy barátságos szót sem hallottunk.

Eleintén azt hittük, hogy Francziország még nem érzi magát elég erősnek, miszerint éreztünk kardoskodhasson; és ime a legnagyobb bámulatunkra látjuk azt, hogy Francziországnak 9 évi hallgatása után első tette az volt, hogy megadja nekünk a halálos döfést és a zsidók teljes emancipációjával szivünkbe irányozza a gyilkoló tőrt, a mely által valamennyi zsidónál zsidóbbnak mutatta be magát.

Soha sem kívántuk azt, miszerint velünk kivételt tegyenek a hatalmak; azonban azt sem szabad tőlünk követelni, miszerint házaként a zsidóknak prédálul átdadjuk és hogy öngyilkosok legyünk, mint a hogy ezt Waddington ur akarja, ki úgy látszik, vesztünkre tör.

Azt kijelentjük, miszerint a zsidó kérdés Romániának a legégetőbb kérdése és a ki azt bolygatja, az a mi legkérelhetlenebb ellenségünk. — Meglehet, hogy Waddington ur megváltoztatja nézetét, de késő ne legyen már.

Ezen szavak által nem azt akarjuk mondani, hogy Francziország talán mi reánk szorulna, — azonban azt nem lehet tagadni, hogy némelykora a nagyoknak is szükségük van a kicsinyekre. Az orosz-török háború megmutatta, hogy a kis Románia miképp mentette meg az északi kolosszust egy katasztrófától, a melyet később — meg lehet — tán jóvá tenni sem lehetett volna többé; bebizonyította újra azon mondas igazságát, hogy „Qu a souvent besoín d'un plus petit que soi.“

Az „Első székely szövögyár“.

Ezen szövögyár érdekében megyék főispánja következő lelkes felhívást bocsátotta ki városunk polgármesteréhez:

Midőn az „Első székely szövögyár“ az aláírási ívet idéz, nem tehetem különösen fel ne hívni figyelmét ezen ügyre.

A mindennapi élet böles tapasztalatot nyújt, hogy minő szomoruk birtokrendezetlenségből származó gazdasági viszonyaink s hogy azok a megye népének nem gazdagodását, hanem napról-napra szegényedését okozzák. Meg kell tehát ragadni minden alkalmat, kiknek hivatása a nép jólétére felügyelni, hogy a gazdaság folytatása mellett házi iparral szerezenek biztos kenyeret.

Ezen szövögyár által a részvényesek pénzük után biztos kamatot kapnak, a szövögyárral foglalkozók munkájuknak biztos vevőt bármely időben, — nem lévén a vásárok hullámzó árának kitéve munkájuk.

Nem szükséges figyelemztetnem, hogy egy vidék elhaladására csak az oly nyeresékes intézet szolgál, melynek részvényei azon vidéken vannak elhelyezve; — mert ha ez nem történik így, úgy munkánkkal idegent gazdagítunk. Elváróm azért, hogy úgy ön, valamint hivatalos közegei oda hatnak, miszerint a polgárság házántek bár egy részvényt írjon alá.

Oly helyen, hol a közjó előmozdítása társadalmi úton nem elérhető, a hivatalos közegeknek kell hatni; mert ki rövidlátó és önjavát nem munkálja, kényszeríteni kell rá. Hívgye el ön, később áldani fogja a kezét, mely kényszer alkalmazott.

Ész, erő és szent akarat isten áldásával minden akadályt megszüntet.

Az utolsó óra itt van, — tenni kell mindenkinek!

Nemzetiségünk fentartása a jelszó, és ki ezért tenni nem akar, avagy langyos cselekedetében — annak a haza szent földjét tapodni bűn.

Ide zártan veszen címzed 5 aláírási ívet; október utolsó napján küldje be azokat az első részlet befizetési összegével.

Kelt S.-Sztgyörgyön, 1879. okt. 10.

Potsa József,
főispán.

A kiállítás.*

A kiállításnak egyik legszebb, talán mondhatnók, a legfontosabb osztálya volt az, a mely a ref. kollegium nagyertermében vala elhelyezve. — És mégis, nem mondjuk, hogy a legkevésbébb figyelemben, mert hiszen sokan látogatták meg, de mindenestre az intéző bizottság részéről ez részesült a legcsekélyebb méltánylatban.

Értjük ez alatt azt, hogy míg a többi osztályokban érmetek, aranyakat osztogattak a kiállítóknak, legtöbbszór olyan tárgyakért, a melyek a kiállítási cikkek közé fel sem valának véve az Ertesítvényben, mert kívül estek egy gazdasági kiállítás határára: addig a gazdasázzal oly szorosan egybefüggő erdőségi tárgyakat, ásványokat, kőzeteket, földmunkákat, vaskészítményeket az intéző bizottság teljesen ignorálta. Sőt megtörtént az is, hogy az asztalosmunkákat az illetékes jury meg sem nézte. Pedig azon Kézdi-Vásárhelyről lehozott ruhaszékények, íróasztalok, a melyek a kollegium egyik boltjában valának elhelyezve, mindenestre megérdemelték volna a figyelmet.

De térjünk a dologra. A kiállított tárgyak közt figyelmünknek legelőször is a hosszafalusi műfaragásati iskola készítményei vonták magukra. Egy oly kollekció volt ez a legszebb műfaragásati cikkek közül, a mely bármily nagyobbszerű kiállításnak csak diszkrét válhatott volna. Ki volt állítva összesen 116 darab tárgy és ezenkívül mutatványok a szabádkézi rajzból. Elárusható tárgy volt 55 db, a melyek nagy részben a kiállítás alatt el is kelttek. Gyakorlati tanulmány fából volt 37 darab, agyagmintázat módszeresen a tanulmány fokozatos keresztülvitelét feltüntetve 19 darab.

A kiállított darabok közt voltak olyanok, a melyekhen a faragásati tökélyt mintegy megtestesítve láttuk. — Ezek közt leginkább kitűnt egy asztali ékítmény látogatójegyek számára, diófából faragva (készítette Stöff János). Egy kőrtvéfából készült virágtartó, melynek készítője csikgyörgyi Köllő Miklós, a székely egyetel költségén jelenleg a müncheni akademián tanul; ő készítette azon gyönyörű képrámát is, a mely a székesfehérvári kiállításra is méltó feltűnést keltett (ára 90 ft); egy tölgyfából faragott szarvas, a melynél a szörözet kivitele volt feltűnő a szarvas nemes magartatása mellett (készít. Sának Sámuel); egy nagy képráma (kész. László Gyula); egy tojlette-asztali tükörrámával, a melynek legutóbbi hámulója akadt (kész. Joós Imre); egy 4 darabból álló gyakorlati tanulmány (kész. Boez József); csakugyan gyakorl. tanulmányok Farkas Éde és Farkas Istvánól. A mintázásokból meglepő ügyesen valának készítve Páljános György és Köllő Miklós szegletáramai. A kiállított rajzok oly pontossággal és figyelemmel valának készítve, hogy nem csudálkozom, ha egy különben művelt úri névvel nem tudtam elhiteni, hogy azokat a tanulók rajzolták — és nem nyomtatás.

A jury Köllő Miklós, Páljános György, Stöff János és Sának Sámuelnek, mint legszorgalmasabb tanulóknak 2-2 aranyat ítél a kiállított darabokért. És a derék székely fiuk erre érdemesek valának. De legnagyobb elismerést és méltánylást érdemel a műfaragászat lelkes és szorgalmas tanítója Kupcsay János ur, a ki valódi odaadással és ügybuzgalommal vezeti tanítványait a műfaragászatban, a kiről bátran elmondhatjuk, hogy e téren Magyarországban aligha multa felül valaki. És a székely nép csak köszönettel adozhat egy ily tanítónak, a ki megmutatta, hogy a székelyben is van akarat és kitartás, csak ügyesen vezetessék.

— n.

VIDÉKI ÉLET.

— Kiállítási utóhangok. — Egy kis feledékenység. — Két nyomda. — Új lap. —

Kézdi-Vásárhely, 1879. okt. 12.

Vége van az erdélyi gazdák vándorgyűlésének, vége az általok rendezett kiállításnak, vagy jó magyarszággal „tárlat“-nak. Ha most szólnunk hozzá, mikor már „eső után köpeny“, nem lesz semmi praktikus haszna, nem fogok semmi célzt elérni vele, hanem egyetmást mégis elmondok, — bárha az igazsáért mai napság gyakran betörök az embernek a feje.

Tehát uram, uram, kézdívásárhelyi polgármester uram, szölok az urnak! Meg kell egy kis-ke interpellálom, hogy hát a polgármester ur elég fényes sikerének találja-e az elmúlt kiállítást? És ha nem találja annak, tudna-e feleletet adni arra nézve, hogy Kézdi-Vásárhely, az a mi nagy ipa-

* Tárg/halmaz miatt késett.

Szerk.

ros, és kézi munkával annyira bővölködő városunk miért nem rukkolt ki tisztességesebben? — Nem szégyen-e tőlünk, hogy pár darab bőrön és női munkán kívül ez a mi hatalmas városunk semmi egyébbe nem volt képviselve a kiállításon? Kinek lett volna kötelessége a kiállítás érdekében buzogni, az iparosokat, gazdákat, természeteket sarkalni, ha nem épen a polgármesternek? S miután ezt a polgármester ur nem tette meg, vagy „sine curá“-nak tekintette, minő szívvél és lélekkel olvassa most a lapokban, hogy a kiállítás lehetett volna Háromszéken több is, szebb is? Én hiszem, hogy most nálunk nagyobb bajok vannak, azt is készséggel elhiszem, hogy a leányiskola mellől azokat a kedves sylphideket megtérni vagy plane protegálni sokkal több gondot ad, mint eféle apróságokra figyelni; de azért lássa, mi resteljük ám az eféle dolgot s ha bennünket hirlap utánj szegyen ér, azt kénytelenek vagyunk a polgármester ur előrelátó bölcsességének felelni. Mi jól tudjuk, hogy egy polgármester nem minden mindenben, de azt is tudjuk, hogy népünknek kell az efélekre mint egy kiállítás is, bizonyos rugó, mely mozgásba hozza azokat, a kik különben nem igen szeretnek mozogni. Ezt — mondjuk ki őszin én — megtenni elmulasztotta a polgármester ur, s Kézdi-Vásárhely ott szegyenkedett a kiállításon egy két szánandó portékával. — (Tisztelet a kivételeknek. Szerk.)

Tehát uram, uram, polgármester uram, szöltam az urnak!

A mulasztásokról szólván, eszembe jut még valami, a mit a t. szerkesztő ur engedelmével ide le is írok. Olvasván ugyanis, hogy Tisza László ur ő méltósága közönetet mondott mindenkinek, a ki a kiállítás létrehozása körül csak a legkisebb tevékenységet is kifejtett. Nagy csudálkozásomra nem láttam ott a hirlapokat s nem láttam főként becses lapját, a „Nemere“t megemlítve. Nekem most nem szükség elmondani, mit tett lapja a kiállítás érdekében, hogy egy félév óta alig jelent meg a „Nemere“ egy száma a nélkül, hogy a kiállítással ne foglalkozott volna a leglekesebben, úgy is tudjuk azt mindnyájan; tudjuk nagyon jól, hogy a „Nemere“ nélkül nagyon kevésre mentünk volna a kiállítás dolgában; de hogy azt illetékes helyen elfelejtették, az már kissé több a feledékenységégnél. (Kötelességünket teljesítettük csupán, s a kötelesség teljesítése nem vár elismerést. Szerk.) Épen ezért engedje meg szerkesztő ur, hogy ha én itt e figyelemtelenségről, illetőleg mulasztásról szót emelné mertem.

Hogy városunk már most előbb áll, mint az önké, azt felesleges is említenem. Önöknél csak egy, nálunk pedig két nyomda van. Hogy tudunk-e elég falni valót adni csak egyiknek is: az már más kérdés. Meglepett bennünket a civilizáció utáni esengés; erőnek erejével okosak akarunk lenni; megtehát, hogy ezzel a világot is, magunkat is ámtjük, de hát az mindegy: „mundus vult decipi, ergo decipiatur!“

A két nyomdának lesz egy lapja egyelőre. Azért mondom egyelőre, mert még megérjük, hogy a másik is egy lapot fog megindítani, a mi már nem is lesz feltűnő. Az egyik novemberben megkezdik megjelenni; címe lesz: „Kézdi-Vásárhely és vidéke“, a másik, a melynek még nem ígérkezett, valószínűleg „Bereczk és vidéke“ néven fog napvilágot látni. Részemről nem busulok rajta, ha itt lap lesz, mert bizony-bizony elkelne nálunk is a tudomány, mindennekfelett pedig nagyon elkelne a közügyeknek egy oly ellenőrző közege, mely valamit tenni is tudjon a mi elhagyatott állapotunk javítására, de hogy meg is éljen, oda már sok kell a mit mi nem bírnak és nagyon sok nem kellene, a mi most nekünk megvan.

x+y.

Az erdővidéki tanítótestület közgyűlése.

Baróth, 1879. okt. 11.

Az erdővidéki tanítótestület folyó év szept. 30-án tartotta meg rendes közgyűlését Bedő József elnökölte alatt.

A tárgysorozat első pontját az elnök megnyitó beszéd képezte, mely rövid, de annál tartalomszerűbb vala. Az évi jelentés mely kapcsolatosan a megnyitóval adott elő, élénk képét tüntette fel a tanítótestület múlt évi történetét, munkásságát és szorgalmát felőlelő életképességének. — A tagok megélejtették a buzgó elnököt és ohajukat fejezték ki a felett, hogy a csinosan összeállított munka valamelyik lapban lásson napvilágot.

A jegyzőkönyv felolvastatása és hitelesítése után a tanszerkiállítás rendező bizottság tervezete olvastatott fel, mely igen élénk eszmecserére adott alkalmat. A tervezet elvetni határozta a közgyűlés és a kiküldött bizottságot megbízta, hogy feltétlenül rendezze a tanszerkiállítást, melynek ideje a folyó tanév vége, helye pedig Baróth mint központ lenne.

A tanítói nyugdíjtörvény revízióját illetőleg annak tanulmányozásával és véleményes javaslat előterjesztésével megbízott bizottság jelentése szerint a tárgy fontossága megkívánja, hogy behatóan vitatassék meg egyes pontja s a megállapodásra jött módosítások lehetőleg adatokkal legyen indokolva. Hogy ezt könnyebben végrehajthassa a bizottság, kért még két tagot. Ezen elő-

